

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИСЛІВНИКА В
СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОГО ЗДОБУТКУ МО ЯНЯ)**

Студента ІV курсу групи Пкит 09-19

факультету східної і слов'янської
філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська мова і література та
переклад, західноєвропейська мова

спеціальності 035 Філологія
спеціалізації: 035.065 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – китайська

Смілянський Назарій Юрійович

Науковий керівник :

к. філ. н., доц. **Щербаков Я.І.**

Національна шкала: ____

Кількість балів ____

Оцінка ЄТКС ____

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
 Розділ 1. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИСЛІВНИКА В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	
1.1. Дослідження прислівника вітчизняними та зарубіжними вченими.....	6
1.2. Визначення прислівника в сучасній китайській мові вітчизняними та зарубіжними вченими.....	11
Висновки до Розділу 1.....	16
 Розділ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИСЛІВНИКА В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	
2.1. Функціональні особливості обставинних прислівників сучасної китайської мови.....	18
2.2. Функціональні особливості прислівників ступеня сучасної китайської мови.....	18
Висновки до Розділу 2.....	26
ВИСНОВКИ	27
АНОТАЦІЯ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ВСТУП

Курсова робота постає важливим складником організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Цей освітній компонент формує низку загальних та фахових компетенцій здобувача: здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність проведення досліджень на належному рівні; здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів тощо.

Китайська мова - це одна з найдавніших мов світу, яка має багату історію та культурне значення. Ця мова відрізняється від інших мов світу не лише своїми лексичними та граматичними особливостями, але й системою утворення частин мови.

На мою думку, курсова робота постає важливим складником організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Ця праця формує низку загальних та фахових компетенцій здобувача: здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність проведення досліджень на належному рівні; здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів тощо.

Актуальність роботи полягає в тому, що китаїсти не так давно виділили прислівник як окрему частину мови. Досі виникає багато суперечок, щодо функціональності прислівника в сучасній розмовній та літературній китайській мові.

Метою роботи є дослідження функціональних особливостей прислівника в сучасній китайській мові.

Досягнення мети передбачає розв'язання наступних завдань:

- обґрунтувати теоретичні засади дослідження прислівника зарубіжними та вітчизняними вченими;
- виявити основні функціональні особливості прислівника в сучасній китайській мові;
- схарактеризувати та систематизувати функціональні особливості прислівника в китайській мові.

Об'єктом дослідження є прислівник в китайській мові.

Предметом дослідження виступають функціональні особливості прислівника в китайській мові.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети передбачалося застосування теоретичних загальнонаукових методів. Для виявлення основних функціональних особливостей було застосовано функціональний аналіз; структурний метод дозволив визначити граматичні структури; для характеристики і типологізації функціональних особливостей прислівників в китайській мові було використано метод безпосередніх складників.

Практичне значення курсової роботи полягає в вдосконаленні навичок вивчення китайської мови: дослідження ролі аспектуальних часток у формуванні часових форм допоможе студентам глибше зрозуміти граматику китайської мови та поліпшити свої навички вивчення мови. Поліпшенні якості викладання китайської мови: дослідження ролі аспектуальних часток у формуванні часових форм може бути корисним для викладачів китайської мови, оскільки вони зможуть краще розуміти граматичні особливості мови та підходити до навчання студентів більш систематично та ефективно. Поліпшенні комунікації з носіями китайської мови: знання особливостей утворення часових форм з використанням аспектуальних часток дозволить спілкуватися з носіями мови більш точно та зрозуміло. Підвищенні інтересу до вивчення китайської мови: дослідження граматичних особливостей китайської мови може зацікавити студентів та зробити вивчення мови більш цікавим та змістовним.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, анотації, та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИСЛІВНИКА В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Різноманітність структури, лексичного значення та синтаксичних функцій прислівників свідчить про те, що прислівники, як самостійна частина мови, утворилися на основі різних частин мови - прикметників, іменників, числівників, займенників та дієслів. Прислівники утворювалися протягом багатьох епох. Кількість слів у цій категорії постійно збільшується і збільшується завдяки утворенню нових слів.

1.1 Дослідження прислівника вітчизняними та зарубіжними вченими
Прислівники - це граматична категорія, за якою вводяться невідмінювані, несполучені та суперечливі слова, що примикають до дієслова, до категорії стану, до іменників, прикметників та їх похідних (наприклад, у тих самих прислівниках) та діють у синтаксичній функції якісного означення або прислівникового відношення. Прислівники морфологічно пов'язані з іменниками, прикметниками, дієсловами, займенниками та числівниками.

Незначна частина прислівників утворилася давно від таких слів і форм, які в сучасній мові вже не існують і які збереглися у своїх закам'янілих архаїчних формах тільки в цих прислівниках.

Більшість прислівників утворилися не так давно, і тому легко визначити, з якої частини мови вони походять, наприклад: довідку (від форми родового відмінка іменника з прийменником), по-нашому (від форми давального відмінка присвійного займенника і префікса по-), по-перше (від форми знахідного відмінка порядкового числівника з прийменником по) і та інші.

Слова різних частин мови, перетворюючись на прислівники, змінюють своє лексичне значення, втрачають свої попередні граматичні ознаки і набувають нових рис, властивих прислівникам.

Прислівник - це повнозначна, незалежна частина мови, яка виражає ознаку дії, стан предмета чи ознаку якості і відповідає на питання як? де? звідки? наскільки? якою мірою?

Морфологічною ознакою прислівників є їх незмінність. Вони не мають статі, числа, відмінка, не схиляються і не відмінюються. Виступає переважно

обставиною, але може бути означенням, присудком. Прислівник - незмінна частина мови. Частина прислівників може мати лише ступінь порівняння. За значенням та роллю у реченні прислівники бувають прислівниковими, предикативними та модальними.

Прислівники характеризуються властивими їм типами словотворення, які часто пов'язуються з перетворенням флексії в суфікс.

Для утворення прислівників вживаються особливі, властиві тільки їм, суфікси *-о, -е, -ськи*, стала форма *-ому* префікси *по-, в-, з-, на-*.

Творення прислівників в українській мові відбувалось і відбувається різними способами, а саме:

- а) переосмисленням іменних форм на основі нової функції слова;
- б) сполученням різних частин мови з префіксами;
- в) додаванням підсилювальної частки *най* до форм означального прислівника на *-о* ;
- г) переосмисленням дієприслівників.

Прислівники прикметникового походження:

1. Прислівники прикметникового походження в сучасній українській мові становить найбільш продуктивний тип. Найбільшу групу прислівників, утворених від прикметників, складають прислівники на *-о*, утворені від називного відмінка якісних прикметників середнього роду нечленної форми: *актуально, бадьоро, весело, грамотно, давно, красиво, ніжно, чисте, фанатично, задумливо, темно, тихо, тепло*. Прислівники цього типу мають невідмінювані ступені порівняння.

2. Значна кількість прислівників також утворена від нечленної форми прикметників у поєднанні з прийменником:

а) від форм родового відмінка однини давніх коротких (не членних) прикметників з прийменником: *звисока, здавна, здалека і здалеку, згарячу, спроста*;

б) від форм давального відмінка прикметників чоловічого-середнього роду: *помалу, потиху, потроху*;

в) від форм давального відмінка відповідних членних прикметників і займенників: *по-батьківському, по-козацькому, по-діловому, по-книжному, по-*

домашньому, по-старому, по-новому, по-доброму, по-хорошому; по-нашому, по-вашому, по-їхньому;

г) від форм знахідного відмінка однини з прийменником: востаннє, вручну, заново, наново, нарізно, напевне, нашвидку, наспіх;

д) від форм місцевого відмінка з прийменником **на** : наготові;

Прислівники іменникового походження:

Творення прислівників від іменників буває двох видів:

- прийменникове творення (частіше)
- безприйменникове творення (рідше)

Прийменникове творення:

Багато прислівників української мови походять від форм непрямих відмінків іменників із прийменниками, тобто від тих форм іменників, які залежать від дієслів (бо прислівник найчастіше відноситься до дієслова).

1. Від форм родового відмінка однини з прийменниками-префіксами **до-, з- (с-), за-**, а також із двома прийменниками та займенником **що**. Наприклад:

а) з прийменником-префіксом **з- (с-)**: збоку, зверху, звіку, згори, ззаду, знизу, знадвору, зсередини, зозла, здаля, спочатку;

б) з прийменником-префіксом **за-**: завтра (з «за утра»), загодя, завчасу;

в) з прийменником-префіксом **до-** : довіку, довкола, додому, додолу, до останку, дотла, доценту;

г) з двома прийменниками-префіксами: вдосвіта, знадвору, спідсподу (із з- під- з- поду),

д) з займенником **що** : щодня, щоранку, щотижня, щороку.

2. Від форм знахідного відмінка однини з прийменниками-префіксами в **(у), за-, на-, над-, по-**, а також з двома прийменниками:

а) з прийменником-префіксом **в- (у-)**: всмак, вдень,вниз;

б) з прийменником-префіксом **за-**: заміж,залюбки,зараз;

в) з прийменником-префіксом **на-**: назад,навиліт,назустріч;

Прислівники дієслівного походження:

Прислівники дієслівного походження в українській мові: становлять невелику групу. Творяться різними способами. Від дієслівних основ

прислівники утворюються за допомогою різних афіксів, наприклад: мовчки, пошепки, досхочу.

За допомогою закінчення попередньої форми орудного відмінка **-ма (-ома)** утворюються такі прислівники: жартома, дарма, крадькома.

Від колишніх нечленних активних дієприкметників теперішнього часу жіночого роду утворилися наступні прислівники: крадучись, сидячи, держачи. Від колишніх прикметників жіночого роду прислівники типу утворюються загодя, нехотя; від префіксальних форм колишніх дієприкметників, утворених за допомогою суфікса **-ки** такі прислівники: навстоячки, навсидячки.

За значенням прислівники поділяють на **якісно-означальні, кількісно-означальні, способу дії, часу, місця, причини, мети**. Якісно-означальні прислівники відповідають на запитання як? і пояснюють дієслова, дієприкметники й дієприслівники. Вони утворюються від прикметників за допомогою суфіксів **-о, -е**.

Прислівники місця вказують на місце або напрямок дії, відповідають на питання де? куди? звідки?

Прислівники часу означають час дії, відповідають на питання коли? доки? відколи?

Прислівники причини називають причину дії, відповідають на питання чому? через що? з якої причини?

Прислівники мети вказують на мету дії, відповідають на питання для чого? з якою метою?

Якісно-означальні прислівники можуть мати вищий і найвищий ступені порівняння. Форму вищого ступеня порівняння прислівників утворюють за допомогою суфіксів **-ше, -іше**: швидко – швидше, весело – веселіше. Значення вищого ступеня порівняння підсилюють приєднанням слів значно, багато, куди, ще, трохи до прислівників у формі вищого ступеня: значно краще, куди складніше, ще тепліше. Вищий ступінь порівняння може утворюватися від інших основ: добре – краще, погано – гірше. Найвищий ступінь порівняння утворюють за допомогою префіксу най- та вищого ступеня порівняння прислівників: глибше – найглибше, ближче – найближче. Для підсилення значення додають префікси **як-, що-**: якнайкраще, щонайповніше.

Явище адвербіалізації. сучасній українській літературній мові відбуваються активні процеси переходу інших частин мови в прислівники та прислівників в інші граматичні категорії. Процес переходу інших частин мови в прислівники називається адвербіалізацією (від лат. Adverbium - придієсловник, буквально «від дієслова»). Процес адвербіалізації в мові відбувається постійно, охоплюючи у тому чи іншому ступені всі частини мови. Найбільш активно адвербіалізуються іменники і прикметники в непрямих відмінках. Також активно переходять у дієприкметники і прислівники.

Слова, що переходять у прислівники, втрачають попередні граматичні значення. Через втрату граматичних значень затемнюється морфологічна структура прислівника: окремі морфеми перестають у ньому виділятися, відбувається лексикалізація, коли функція слова в мові визначається словом в цілому, а не його складовими частинами. Перш за все втрачають своє значення і перестають виділятися закінчення і прийменники.

Широка семантика іменників і різноманітність їх синтаксичних функцій в реченні змушують їх мати найбільшу кількість точок дотику з іншими частинами мови. Іменник, виступаючи в ролі прислівника, набуває його морфологічні особливості та синтаксичні функції. Це послаблює головну значеннєву особливість іменника - предметність, і в той же час послаблює і втрачає свою силу граматичні особливості іменника.

Таким чином, форма іменника застигає і переходить в категорію прислівника. Форма іменника, трансформуючись у прислівник і залишаючись однозвучно з іменником, утворює своєрідний омонім, який може діяти як функція двох частин мови. Особливо активно переходять у прислівники відмінкові форми іменників з прийменниками, а також і без прийменників.

У функції як іменника, так і прислівника можуть виступати, наприклад, такі слова: **сила, час, сором, пора, шкода, лихо, добро** та інші. Але треба пам'ятати, що не в усіх стилях мови можлива диференціація семантичних особливостей цих слів. Такі слова, як **страх, сила, сміх**, можуть виступати в функції прислівників в творах художньої літератури.

1.2. Визначення прислівника в сучасній китайській мові вітчизняними та зарубіжними вченими

Прислівник (副词) – частина мови, що позначає ознаку дії або ознаку якості, а також ступінь ознаки. Окрім того, прислівник може вказувати на місце і час здійснення дії або ознаку якості. В китайській мові прислівник може означати також відносну ознаку предмета. Прислівник таким чином виражає різноманітні значення, має широку семантичну основу.

На сьогоднішній день, накопичений досвід досліджень теоретичної граматики сучасної китайської мови дозволяє стверджувати, що основні проблеми китайської граматики вирішені..

Визнаючи той факт, що в російському та китайському мовознавстві сьогодні основні класи слів описані та детально вивчені, ми вважаємо, що все ще існують питання приватного характеру, які чекають їх вичерпного вивчення. А саме, дотепер одним із найскладніших і суперечливих питань китайської теоретичної граматики є питання про використання одного і того ж слова в ролі кількох частин мови.

Характеризувати китайське слово як частину мови означає врахувати всі його найважливіші граматичні властивості. Серед цих властивостей важливе місце займають функції слів у реченні. Функція слова в реченні розуміється як роль слова як члена речення. Під членом речення ми маємо на увазі слово з певною синтаксичною функцією. Різні класи слів характеризуються різними наборами синтаксичних функцій .

Прислівники утворенні від іменників - це група іменників, яка одночасно має граматичні якості як іменників так і прислівників.

Приклад:

明年- наступний рік

去年- минулий рік

今天- сьогодні

前天- позавчора

后天- післязавтра

早上- ранок

上午- перша половина дня

下午- друга половина дня

Тепер розглянемо, якими властивостями іменників та прислівників володіють ці слова. Для початку необхідно загадати що таке іменник і якими граматичними властивостями він володіє.

Іменник - це самостійна частина мови, що означає предметність, відповідає на питання хто? (до істот) і що? (до неістот), виконує синтаксичну функцію як головних членів речення (підмет, присудок), так і другорядних (додаток, означення, обставина).

Загальне граматичне значення – це значення предмета, тобто всього того, про що можна сказати: це хто? або це що? Це єдина частина мови, яка може позначати все, що завгодно, а саме:

- назви конкретних предметів та речей (书, 树, 房子, 椅子)
- назви живих істот (猫, 狗, 工程师)
- назви різних явищ природи і суспільного життя(大风, 雨, 雪)
- назви абстрактних дій та станів(跑, 仰泳).

Так як іменник - це частина мови, яка може позначати як предмет, так і відносну ознаку предмета , то , позначаючи предмет, іменник виконує функцію підмета, додатка або іменної частини складеного або складного присудка: 蒋大志考了个好成绩。 Цзян Дачжі отримав хорошу оцінку на іспиті. У цьому реченні іменник 蒋大志 грає роль підмета, іменник 成绩 грає роль додатка.

我哥哥是医生。 Мій старший брат-лікар. Іменник 医生 в цьому реченні є присудком. Вказуючи на відносну ознаку предмета ,іменник виконує роль означення. Потрібно зауважити, що іменник виступаючи в ролі означення ,не поєднується з прислівником ступеня (很, 太 та інші)

这是蒋大志的桌子。 Це стіл Цзян Дачжі.

这些学生都是我们大学的。 Це всі студенти нашого університету.

Іменник також може виконувати функцію обставини, але воно як правило входить в склад обставинного звороту. Наприклад:

爸爸在书店买了汉语词典。Тато в книжковому магазині купив словник. Тут іменник 书店 разом з прийменником 在 є обставиною місця. Наступною граматичною особливістю китайських іменників є їх поєднання з рахівними словами.

一双鞋 одна пара взуття

一本书 одна книжка

一个学生 один студент

一张桌子 один стіл

Прислівник ,також, як і просто іменники ,можуть виступати в ролі підмета ,дodatка ,означення та обставини .

Наприклад:

明天是我的生日。Завтра моє день народження.

明天 в цьому реченні виступає в ролі підмета.

这张报是今天的。Ця газета-сьогоднішня.

Прислівник 今天 разом зі службовим словом 的 , виступає в ролі означення.

他们下午有课。 У них в другій половині дня є уроки.

Тут прислівник 下午 грає роль обставини часу.

Прислівники в ролі означення також не поєднуються з прислівником ступеню.

Всі ці граматичні властивості також наближають прислівники з класом іменників, але в той час існує ряд властивостей ,які наближають їх до класу прислівників.

Розглянемо якими граматичними властивостями володіють прислівники. Позначаючи ознаку дії чи якості, ступінь ознаки, а також вказує місце та час, прислівник зазвичай виконує функцію обставини. Позначаючи відносну ознаку предмета, прислівник виконує функцію означення.

Вкитайській мові між прислівником та прикметником існує певна схожість, яка проявляється головним чином в тому, що прикметники, подібно до прислівників, можуть функціонувати в ролі обставинних слів, займаючи як і прислівники, позицію перед дієсловом-присудком.

Але між прислівником та прикметником існує ряд граматичних відмінностей. Це перш за все, нездатність прислівників двох основних класів (якісних та обставинних) поєднуватись з прислівниками ступеню, а також зі словами, які вказують на кількісні зміни якісної ознаки.

Позначаючи ознаку дії, ознаку якості та ступінь ознаки, а також вказуючи на місце і час виконання дії, прислівник виконує функцію обставини:

蒋大志已经离开教育。 Дацзя Чжи покинув навчання.

请, 顺便买给我一个苹果。 Будь ласка, купи мені заодно яблуко.

У цих реченнях прислівник 已经 та 顺便 грають роль обставини. Позначаючи відносну ознаку, прислівник грає роль означення. Необхідно зауважити, що в даній функції з прислівником необхідно використання службового слова 的.

Наприклад:

这是意外的相遇。 Це неочікувана зустріч.

Варто зауважити, що функція обставини - це основна функція прислівників.

Прислівники якісного та означуваного виду також, як іменники, не поєднуються з прислівниками ступеню.

Повернемося до прислівникових іменників і визначимо які ж граматичні властивості зближують їх з класом прислівників.

Прислівникові іменники часто беруть на себе функцію обставини, що часто їх зближує з прислівниками.

Наприклад:

明年她去法国。 В наступному році вона поїде в Францію.

六月他的妈妈去中国。 В червні його мама їде в Китай.

В даних реченнях 明年 та 六月 виконують роль обставини часу. Але, на відмінну від іменників, прислівникові іменники, виступають в ролі обставини. А також, на відміну від іменників, прислівникові іменники не використовуються з класифікаторами.

Невеликий список прислівникових іменників:

一月 – січень

二月 – лютий
三月 – березень
四月 – квітень
五月 – травень
六月 – червень
七月 – липень
昨天- вчора
今天- сьогодні
明天- завтра
前天 – позавчора
后天 – післязавтра
大后天 – через два дні
大前天 – поза позавчора
今年 – в цьому році
去年 – в минулому році
明年 – в наступному році
星期一 – понеділок
星期二 – вівторок
星期三 – середа
星期四 – четвер
星期五 – п'ятниця
星期六 – субота
星期天 – неділя
星期日 – неділя
周末 – вихідні
这 (个) 星期 – на цьому тижні
上 (个) 星期 – на минулому тижні
下 (个) 星期 - на наступному тижні

这 (个) 月 – в цьому місяці

上 (个) 月 – в минулому місяці

下 (个) 月 – в наступному місяці

Відповідно до загальних граматичних значень та формально-граматичних властивостей, прислівник в китайській мові розділяється на три підгрупи: обставинні прислівники, якісні прислівники та прислівники ступеня.

Докладніше про обставинні прислівники та прислівники ступеня йдеться у Розділі 2.

Висновки до Розділу 1

Проаналізувавши загальні характеристики прислівників, це дало мені можливість визначити, що прислівник – це частина мови, яка вказує на ознаку дії. Прислівники характеризуються сполученням з дієсловами, прикметниками та іншими прислівниками, які вони визначають.

Прислівник відповідає на питання: коли? як? чому? звідки? з якою метою?

В реченні прислівники виконують функції різного роду обставин. Виявляється проблема співпадіння прислівників з словами таких класів як прикметники, прийменники, сполучники.

Також ми розглянули явище адвербіалізації та вияснили, що у сучасній українській мові спостерігаються активні процеси переходу частин мови в прислівники, а також прислівників до інших граматичних категорій.

Процес адвербіалізації відбувається безперервно і охоплює всі повнозначні частини мови.

Прислівник у китайській мові є самостійною, повнозначною лексико-граматичною категорією, функціонування якої пов'язане з наявністю лексичних, граматичних та стилістичних ознак. Основними критеріями його самостійності та повнозначності є певне лексичне значення, певні закономірності словотвору, можливість поєднання з усіма частинами мови та можливість утворення самостійних речень.

Походження сучасних прислівників китайської мови пов'язане з іменниковими, дієслівними та іншими повнозначними лексико-граматичними групами слів давньокитайської мови. Інколи встановити походження того чи

іншого прислівника неможливо, оскільки в давньокитайській мові він виконував одночасно багато різних граматичних та лексичних функцій, починаючи від повнозначних слів (іменник, дієслово, прикметник) і закінчуючи неповнозначними (частка, вигук тощо).

Прислівники були й залишаються предметом уваги зарубіжних та вітчизняних учених у плані встановлення їх категоріального статусу; дослідження лексико-семантичних особливостей; опису семантико-синтаксичних та власне функціональних характеристик.

Ми розглянули різні за значенням групи прислівників; описали способи утворення ступенів порівняння та специфічні структурні типи прислівників, розкрити особливості функціонування прислівників в текстах.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИСЛІВНИКА В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Функціональні особливості обставинних прислівників сучасної китайської мови

Обставинні прислівники поєднуються як із дієсловами, так і з прикметниками, щоправда, найчастіше з дієсловами. Обставинні прислівники можуть займати контактну позицію щодо означуваного слова (прислівники першої та другої підгруп), дистантну позицію (прислівники першої та другої підгруп), іноді вони виступають і в експозиції (прислівники першої підгрупи). Постпозиція обставинних прислівників виключена.

За наявності в реченні прислівників різних груп (обставинних, якісних, ступеня) обставинні прислівники найчастіше позиційно передують прислівникам ступеня та прислівникам якісним. Якісні прислівники першої підгрупи можуть передувати обставинним прислівникам другої підгрупи.

Якщо в реченні вживаються поряд прислівники ступеня та прислівники якісні, перші зазвичай передують другим.

Відомо, що обставинні прислівники більш гнучкі за своїми позиційними можливостями, ніж прислівники двох інших груп у категорії прислівників: якісних та ступеня. Якщо в реченні є прислівники обставинних та прислівників ступеня. У цьому випадку вирішальну роль у розміщенні прислівника у певній позиції відіграє його значення та ступінь зв'язку із означуваним словом.

Приклади:

- 老是这么孝顺，他。 Він завжди такий слухняний.
- 她永远美丽老那么温和。 Вона завжди така приваблива, така ласкава.

У прислівників ступеню 那么 та 这么 «так» завдяки їх значенню ступінь зв'язку з означуваним словом значно сильніший, ніж обставинного прислівника 老是 «завжди».

老是«завжди» допускає постановку його в позицію перед прислівником 这么«так», і навпаки 这么 «так» саме завдяки своєму значенню не може передувати обставинному прислівнику 老 «завжди» (таке поєднання можливе лише з прикметником 老 «старий»).

В тих випадках, коли в реченні є два прислівники (прислівник ступеню та обставинний прислівник) останній, як правило, передує першому. Позиційна перестановка їх неможлива.

Позиційна перестановка виключається через значення прислівників, навіть в тих випадках, коли в реченні є якісний прислівник (другої підгрупи) та обставинний. Останній зазвичай передує першому.

Якісні прислівники першої підгрупи, на кшталт 忽然, можуть передувати обставинним прислівникам другої підгрупи.

好像她忽然地一气增多了好几岁。 Неначе вона раптово враз постаріла на багато років.

У цьому випадку перестановка позиції можлива, але вона приведе до інтонаційного виділення 一气 у складі предиката.

Коли у реченні є два обставинних прислівники, то прислівники першої підгрупи, зазвичай передують обставинним прислівникам другої підгрупи.

我刚才也听说啦！ Я щойно теж чула!

Але це не означає, що обставинні прислівники другої підгрупи не можуть передувати обставинним прислівникам першої підгрупи. У наведеному прикладі прислівник другої підгрупи 也 «також» може стояти перед прислівником першої підгрупи 刚才 «щойно». Це стосується небагатьох прислівників другої підгрупи, здебільшого 也 «також» та 又 «знову».

Порівняймо наступні речення: - 我刚才也听说啦。 Я щойно теж чула。 我也刚才听说啦。 Я теж щойно чула。

Як видно з контексту, в обох реченнях прислівники є частиною присудка. Але це не виключає іншого членування речення в цілому контексті. Обставинні прислівники можуть бути не тільки частиною предиката, але й незалежним логічним предикатом.

她什么时候来的？ Она коли приїхав?

是刚才来的。 Щойно приїхала.

Займаючи дистантне положення, обставинні прислівники обох підгруп є частиною логічного предиката, що відносяться не тільки до означуваного слова, а й до всього наступного вислову в цілому.

人总得吃饭。 Людина обов'язково повинності.

你总得惹她吗？ Тобі треба обов'язково сердити

他总是做首领的。 Він завжди був лідером.

Як свідчать аналіз та контекст, 总 включений у всі речення в складі присудка. Предикативна пауза передує цьому слову. Тривалість пауз неоднакова. Вище було сказано, що коли предмет виражається особовим займенником у односкладних формах, тоді пауза між суб'єктом та присудком може взагалі не бути (та, яка сприймається на слух). Це пов'язано з тим, що займенники (особливо в односкладній формі) найчастіше утворюють інтонаційну єдність з наступною частиною речення (з присудковою групою).

不用问，我已明白了。 Не треба й розпитувати, я вже зрозумів.

При актуальному поділі необхідно враховувати місце предикативної паузи. Однак якщо вихідний пункт висловлювання збігається з підметом, що виражається іменником, або з групою підмета, то предикативна пауза дійсно проходить між вихідним пунктом і ядром висловлювання, є формальним засобом їх розмежування.

Порівняємо наступні речення:

我已经将出典了。 Я вже віддав тебе в заставу.

那个拿着碗酒的中年人，已经把酒喝净。 Людина середнього віку з піалюю в руці вже випила все вино.

Найбільш виражені зміни значення висловлювання, викликане позиційною перестановкою прислівника і додатку, спостерігається в реченнях з непрямым додатком.

我都说好啦，他先给咱们拉稻草，接着往合作社送草袋子。 Я все владнала. Він спочатку привезе нам солому, а потім мішки до кооперативу.

У даному реченні прислівник 先 «спочатку» стосується не одного дієслова 啦 «везти», а й усього що стоїть після даного прислівника. Автор повідомляє нам, що людина, яка перевозить вантажі, “спочатку привезе солону нам”, а потім “мішки в кооператив”. Якщо ж ми прислівник 先 “спочатку” поставимо після непрямого додатка 给咱们 “нам”, то в такий спосіб змінимо зміст висловлювання. При такому слово-розподілі і в першому, і в другому випадку людина буде перевозити нам, але спочатку солону, а потім щось...

Виступаючи в експозиції, обставинні прислівники першої підгрупи (а також прислівникові іменники), як правило, є відомою даністю, вихідним судженням для всього наступного висловлювання. З цього вихідного моменту судження розвивається подальша думка автора, а потім і те, що становить пізнавальну цінність повідомлення. Саме в реченнях цього типу обставинні прислівники (як і прислівникові іменників), які є суб'єктом повідомлення (або входять до складу суб'єкта), служать для зв'язку одного речення з іншим.

现在呢，我是富家的女儿，将来我总不至于陷在穷苦中吧。 Зараз я донька заможних батьків, у майбутньому я ніколи не стоятиму на межі бідності.

У першому реченні предикатом буде все, що йде за 现在 “зараз” – 我是富家的女儿 “я донька заможних батьків”; у другому реченні – 我总不至于陷在穷苦中吧 “я ніколи не стоятиму на межі бідності”.

До складу наступних речень входять обставинні прислівники першої підгрупи:

1. 早先，是婆婆管媳妇儿，现在媳妇儿要管婆婆啦。 Колись свекрухи командували невістками, зараз невістки намагаються командувати свекрухами.

2. 先前他可怜她，现在是同病相怜。 Колись він їй співчував, тепер вони разом опинились у скруті.

Як і в першому реченні, непрямі прислівники першої підгрупи є вихідною точкою висловлювання і відокремлюються від ядра висловлювання паузами, а також службовим словом 是 shì, яке діє тут в модальному, підсилювально-видільному значенні.

2.2 Функціональні особливості прислівників ступеня в сучасній китайській мові

Прислівник ступеню вказує ступінь прояву ознаки : 很, 好, 大, 甚, 更, 最, 太, 非常。

Говорячи про функціональні особливості прислівників ступеня у китайській мові, наголосимо, що контактна позиція щодо означуваного слова є їхньою характерною особливістю. Вони зазвичай не допускають постановки між собою та означуваним словом інших членів речення – додатків, обставин, які виражені словом або зворотом. Такі випадки можна сказати, одиничні:

外面的谣言他不大往心里听。 Він не дуже переймався вуличними плітками.

可是, 事已至此, 他倒没十分为它思索, 更说不到动心。 Але так трапилось, хоча він не дуже над цим замислювався, тим більше не можна сказати, що турбувався.

哎, 一向买在太对她好了。 Я дійсно завжди дуже добре до неї ставився.

У перших двох прикладах між прислівниками ступеня та означуваним словом стоїть обставинний зворот, у третьому – непрямий додаток. В усіх цих випадках позиційна перестановка прислівників виключена. У першому реченні вона призвела б до порушення внутрішньої єдності фразеологічної одиниці 往心里听 – “ брати близько до серця ”, “ перейматися ”, а тим самим до зміни змісту речення. У другому реченні прислівник 十分 – “ дуже ” стосується не лише дієслова

思索 – “ думав ”, але й до всього, що стоїть після цього прислівника

为它思索 “ думав про це ”. Позиційна перестановка призвела б до зміни смислового завдання речення. Постановкою прислівника ступеня 太 “ надто ” у незвичну для нього позицію (перед непрямым додатком) досягається посилення його значення. Лексичне значення прислівника 太 “ надто ” буває іноді ослабленим до “ дуже ”. З метою посилення лексичного значення цього слова його або ставлять у дистантну позицію, або повторюють двічі.

Розгляньмо наступні приклади:

我现在用着的人太懒。 Людина, яка працює в мене зараз, дуже лінива.

唉，一向买在太对她好了。О,я насправді завжди надто добре до неї ставився.

那样活话打死人，就太，太不文明。Отак убивати живих людей – цеж надто велике варварство.

Семантика прислівників ступеня та призначення їх у граматичній будові мови виключає їх експозицію.

Деякі прислівники ступеня можуть перебувати в постпозиції. Як підтверджують приклади, вони можуть стояти в постпозиції не лише після якісного прислівника, але й після дієслівного присудка. Чим викликана постпозиція прислівників і що нею досягається? Щоб відповісти на це питання, порівняймо декілька речень з різною позицією зазначених прислівників.

Розгляньмо такі речення:

祥子的心中很乱。 На душі в Сянцзи було дуже неспокійно.

祥子的心中乱得很。 На душі в Сянцзи було неспокійно дуже.

这本书好得很。 Ця книга дуже гарна.

У першому і третьому реченнях значення прислівника ступеня 很. При постановці його в постпозицію (речення друге і четверте) досягається посилення значення даного прислівника.

Як у першому, так і в другому випадку прислівник 很 входить до складу логічного предиката. Прислівник 很 у постпозиції є найбільш важливим. З цим не можна не погодитись. Підтвердженням цьому є позиція, яку займає даний прислівник у реченні. Це, однак, не означає, що в реченнях подібного типу прислівник ступеня 很 стає логічним предикатом. Дійсно, якщо зробити актуальне членування речення 这本书好得很 (Ця книга дуже гарна), то стане цілком очевидним, що логічним суб'єктом тут буде 这本书 (ця книга), тобто перша частина речення, логічним предикатом– друга його частина 好得很 (гарна дуже). Відомо, що логічний суб'єкт може бути відсутнім, матися на увазі, у той час як наявність логічного предиката для кожного судження є обов'язковою. Ми можемо опустити першу частину висловлювання 这本书(ця книга), якщо наявність суб'єкта впливає з контексту. Друга частина

висловлювання передаватиме те, що мовець хоче повідомити нам про цю книгу: гарна дуже. Якщо ми погодимося у тому, що постанова прислівника 很 у кінець речення перетворює його на присудок, то це означитиме, що перша частина висловлювання 好得(гарна) є для нас відомою даністю (оскільки логічний суб'єкт завжди є відомою даністю), друга його частина 很(дуже) – тим новим, що мовець хоче повідомити нам про цю відому даність. Це в свою чергу передбачає можливість опущення суб'єкта судження, у даному випадку 好得, оскільки суб'єкт – відома даність. Але це не повинно впливати на зміст висловлювання. Якщо ми опустимо 好得 (这本书 ... 很), то прислівник 很 не матиме ніякого інформативного змісту і, отже, сам по собі не буде логічним предикатом розглядуваного речення. На нашу думку, 很 входить у даному випадку до складу логічного предиката і з огляду на свою позицію є більш важливою його частиною.

很 Те саме можна сказати про речення 祥子的心中乱得很(На душі Сян-цзи неспокійно дуже). Як впливає з контексту, логічним предикатом тут буде не 很 (дуже), а 乱得很 (неспокійно дуже). Слід зазначити, що прислівник ступеня 很 навіть у препозиції може бути інтонаційно виділеним.

Прислівники ступеня, як і якісні прислівники, найчастіше входять до складу предиката. Але в певних ситуаціях і в певному контексті вони можуть входити також і до складу суб'єкта. Речення, яке ми розглядали раніше, у наведеному нижче контексті може мати інше членування. 哪一本书好得很? Яка книга дуже гарна?

这本书好得很。Ця книга дуже гарна.

У такому контексті друга частина другого речення 好得很 “ гарна дуже ” буде відомою даністю, перша частина – новим, яке повідомляється. Викладене вище дозволяє зробити такі висновки:

1. Прислівники ступеня характеризуються переважно контактним розташуванням щодо означуваного слова.

2. Прислівник ступеня може мати декілька позицій у реченні: контактну, дискантну, постпозицію. Його конкретна позиція визначається: а)

змістом речення (з урахуванням не лише його граматичного значення, а й актуального членування); б) бажанням підсилити лексичне значення прислівника.

3. Постпозиція прислівників ступеня в усіх випадках призводить до посилення їх семантики та виділення їх у складі логічного предиката як найбільш важливої його частини.

Висновки до Розділу 2

Функціональні особливості прислівників сучасної китайської мови виявляють себе по-різному. Найбільша позиційна свобода властива обставинним прислівникам. Обставинні прислівники можуть займати дискантну позицію до означуваного слова, тоді як прислівники ступеня більш обмежені в позиційних можливостях, для них характерним є контактне вживання. Обставинні прислівники поєднуються як із дієсловами, так і з прикметниками.

За наявності в реченні прислівників різних груп (обставинних, якісних, ступеня), обставинні прислівники найчастіше позиційно передують прислівникам ступеня та якісним прислівникам. Якісні прислівники першої підгрупи можуть передувати обставинним прислівникам другої підгрупи.

Прислівники усіх груп можуть займати декілька позицій в реченні. Та чи інша позиція прислівника не є довільною, вона визначається :

- значенням прислівників;
- структурним складом слова;
- ступенем зв'язку означення з означуваним;
- смисловим завданням висловлювання.

ВИСНОВКИ

Дана дослідницька робота складається з двох розділів. Перший розділ включив в себе вивчення та ознайомлення літератури з цього питання. Було обґрунтовано теоретичні засади дослідження прислівника зарубіжними та вітчизняними вченими. Ми визначили що таке власне прислівник, та як він вживається в українській та китайській мовах. Дізналися ,що прислівники утворилися від різних частин мови – займенників, іменників, прикметників, числівників та дієслів. Прислівник відповідає на питання : коли? як? чому? звідки? з якою метою?

В реченні прислівники виконують функції різного роду обставин. Виявляється проблема співпадіння прислівників з словами таких класів як прикметники, прийменники, сполучники.

Також ми розглянули явище адвербіалізації та вияснили, що у сучасній українській мові спостерігаються активні процеси переходу частин мови в прислівники, а також прислівників до інших граматичних категорій.

Процес адвербіалізації відбувається безперервно і охоплює всі повнозначні частини мови.

Прислівник у китайській мові є самостійною, повнозначною лексико-граматичною категорією. Функціонування цієї категорії пов'язане з наявністю стилістичних, граматичних та лексичних ознак. Основними категоріями його самостійності є певне лексичне значення та закономірності словотвору, а також можливість поєднання з усіма частинами мови та можливість утворення самостійних речень.

Другий розділ був присвячений виявленню основних функціональних особливостей прислівника в сучасній китайській мові, а також систематизації функціональних особливостей прислівника в китайській мові. Ми розглянули функціональні особливості обставинних прислівників та прислівників ступеня.

Функціональні особливості прислівників сучасної китайської мови виявляють себе по-різному. Найбільша позиційна свобода властива обставинним прислівникам – вони можуть займати дистантну позицію щодо

означу вального слова, тоді як прислівники ступеня більш обмежені в своїх позиційних можливостях. Для обставинних прислівників характерним є контактне вживання. У випадках, коли вживається декілька прислівників, їхнє конкретне місце визначається не лише значенням прислівників, а й структурним компонуванням ступенем зв'язку означуваного слова з означенням та смисловим завданням висловлювання.

АНОТАЦІЯ

研究的主题是"副词的功能特征"。研究的对象是副词。研究的主题是副词的功能特征。这项研究的目的是研究现代汉语副词的功能特征。研究论文的第一部分介绍了乌克兰语和汉语中的副词我们发现了副词回答了哪些问题以及它在句子中起什么作用。我们发现了副词来自语言的哪一部分，并且我们了解了它所执行的语法功能。

研究论文的第二部分介绍了我们了解了汉语方言的功能特征，分为什么类型和句子的组成部分。

在研究之后，现代汉语副词的功能特点以不同的方式表现出来。位置副词具有最大的位置自由度，它们可以在定词上占较远的位置，而程度副词的位置能力则受到更大的限制。对于环境副词的特点是接触使用。在使用多个副词的情况下，它们的特定位置不仅取决于副词的含义，还取决于结构组成。所指单词与话语的定义和语义任务之间的联系程度。

工作结构。该课程的工作包括引言，两个部分，结论，注释和参考文献列表。工作量是 30

这项研究的实用价值可用于将其结果用于出版中文的过程中，特别是诸如“汉语翻译的实践课程”，“汉语理论语法”之类的学科，以及用于进一步研究的可能性。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Колодко, С. А. (1999). Прислівник у сучасній китайській мові. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: Східні мови та літератури, (2), 41–43
2. Кіктенко, В. О. (2018). Дослідження Китаю в незалежній Україні. <https://sinologist.com.ua/vivchennya-kitayu-v-nezalezhnij-ukrayini/>
3. Чжао Юньпин. (2003). Сопоставительная грамматика русского и китайского языков. Прогресс.
4. Li De Jin. (2008). A practical Chinese grammar for foreigners. Beijing language and culture university press.
5. 刘月华. (2003). 实用现代汉语语法. 商务印书馆.
6. 杜轶群. (2008). 简明俄汉小词典. 东方出版中心.
7. 王力. (1985). 中国现代语
8. 王还. (1992). 汉英虚词辞典. 华语教学出版社.
9. 现代汉语词典. (2020). 商务印书馆国际有限公司.
10. 编委会. (2004). 现代汉语词典. 商务印书馆.
11. 郭振华. (2005). 简明汉语语法. 华语教学出版社.
16. 马建忠. (1998). 马氏文通. 商务印书馆出版法. 商务印书馆